

Knihu Kálnickí vojaci vo Veľkej vojne pokrstili hruďou zeme

Dvojica autorov Pavel Barinych a Igor Ďurič majú na svojom konte ďalšiu knihu venovanú histórii Kálnice. Po takmer ročnej práci bádania, hľadania a zisťovania informácií, v spolupráci s Miestnym odborom Matice slovenskej a Obcou Kálnica, v novembri 2018 vydali knihu Kálnickí vojaci vo Veľkej vojne (28. júl 1914 - 11. november 1918).

Knihu písali takmer jeden rok

11. novembra 2018 uplynulo 100 rokov od skončenia 1. svetovej vojny. Vojna, ktorá zasiahla celý svet, neobišla ani Kálnicu. Aj z Kálnice muselo narukovať množstvo mužov a zúčastniť sa krvavých bojov. Mnohí z nich sa už domov nikdy nevrátili. 100. výročie ukončenia 1. svetovej vojny a pamiatku všetkých, ktorí vo vojne stratili svoj život si Kálničania pripomenuli odhalením Pamätnej tabule padlým vo Veľkej vojne na budove školy v Kálnici a tiež v uvedením knihy Kálnickí vojaci vo Veľkej vojne. „Veľká vojna, trvajúca od roku 1914 do roku 1918 získala svoje poradové číslo „prvá“ a prívlastok „svetová“ až neskôr, po ešte krvavejšom vojnovom konflikte, odohrávajúc sa od roku 1939 do roku 1945,“ uvádzajú autori knihy. Pripravovali ju takmer jeden rok. „Obec Kálnica, z ktorej pochádza môj spoluautor a svokor Pavel Barinych, doteraz nemala pamätník padlým rodákom z Veľkej vojny. Keď nás koncom roka 2017 oslovil bývalý dlhoročný starosta obce Miroslav Borcovan, aby sme pri príležitosti 100. výročia konca tejto strašnej vojny pomohli zachovať trvalú pamiatku na tých Kálničanov, ktorí sa jej zúčastnili, hneď sme vedeli o akú dôležitú a zmysluplnú vec ide. Pustili sme sa do práce, aby podľa nášho zoznamu mohla obec Kálnica a miestny odbor Matice slovenskej 11.11.2018 odhaliť pamätnú tabuľu padlým rodákom na budove školy. Zároveň sme zhromaždili informácie o ranených a zajatých Kálničanoch, dobové fotografie a príbehy, aby všetci, na ktorých sa v knihe spomína i naďalej žili v spomienkach medzi nami,“ vysvetlil Igor Ďurič. „Keď som bol chlapec, dedko Florián mi rozprával svoje zážitky z prvej vojny. Narukoval ako osemnásťročný a na frontoch strávil tri roky. Priam som mu jeho dobrodružstvá závidel – strieľal z pušky, hádzal granáty, mal naozajstný bunker. Pod kolenom mal jazvu od črepiny zo šrapnelu. Až keď som vyrástol, pochopil som, aké veľké šťastie dedko mal – nielenže prežil, ale na rozdiel od desiatok tisícov iných sa vrátil aj s oboma rukami i nohami,“ dodal Ďurič. A práve aj toto bol jeden z ďalších dôvodov, prečo sa rozhodol pre napísanie knihy.

Informácie o Veľkej vojne i o vojakoch z Kálnice

Do vojny vstupovali muži od 21 do 32 rokov. Ku koncu vojny sa však v radoch armády už nachádzali aj 17-roční alebo 18-roční chlapi. „Aby sme si predstavili hrôzy prvej svetovej vojny cez čísla - celkovo bolo do rakúsko-uhorskej armády zmobilizovaných vyše 400 000 mužov zo Slovenska. Z nich asi 70 000 zahynulo a najmenej 60 000 bolo zmrzačených. Všetci, ktorí prežili, si po zvyšok života niesli veľkú traumu,“ uviedol Ďurič. V knihe sa

autori venujú Veľkej vojne ako takej, jednotlivým frontom, uvádzajú organizáciu cisárskej a kráľovskej armády, spomienky priamych účastníkov vojny, ktoré zachytil Ján Krchnavý Grimutovský, skutočnú príhodu, ktorú zažil na ruskom fronte istý pán Valovič či atmosféru v Kálnici ku koncu vojny, zachytenú v Kronike obce Kálnica z roku 1934 Viktóriou Kováčovou. Uvádzajú vojakov, ktorí boli v zajatí, ranených a chorých, padlých vojakov, legionárov a zistené informácie o nich. 96-stranová kniha je v závere doplnená fotografiami a rôznymi dokumentami. Je rozdelená do dvoch častí. „Prvá časť knihy sa venuje vojne ako takej. Prečo vznikla, kto v nej proti komu bojoval, prečo trvala tak dlho. Opisujeme miesta, kde bojovali trenčianske pešie pluky – 71. cisársky a kráľovský a 15. honvédske, v ktorých bolo veľa vojakov z Kálnice,“ povedal Igor Ďurič. Druhá časť knihy sa venuje vojakom z Kálnice. Táto obec mala na začiatku vojny okolo 950 obyvateľov. „Odhadujeme, že narukovalo najmenej sto mužov. Presné číslo sa už asi nikdy nedozvieme. Tridsať jeden chlapov vo vojne padlo, ďalších dvadsať sedem bolo ranených, zajatých resp. uvedených medzi legionármi. Zistili sme, kedy sa narodili, kto boli ich rodičia, v akých plukoch a kde bojovali, kde zahynuli či padli do zajatia,“ pokračoval Ďurič.

Bádali v archívoch, matrikách i kronikách

Autori knihy Pavel Barinych a Igor Ďurič sa pri bádani v rôznych archívoch a matrikách snažili získať čo najviac informácií nielen o danej dobe, ale aj o účastníkoch vojnových udalostí. Samozrejme, vychádzali z Kroniky obce Kálnica. V roku 1934 do kroniky riadiaca učiteľka Viktória Kováčová zapísala zoznam 23 padlých a 6 nezvestných mužov. Podľa slov Igora Ďuriča, troch nezvestných sa dvojici autorov nepodarilo identifikovať, ale našli ďalších štyroch padlých. Údaje o narodení a rodičoch zisťovali z matrik, viacero informácií získali z Vojenského historického archívu v Bratislave. „Hlavným prameňom boli Zoznamy strát a Správy o ranených a chorých, vydávané cisárskym a kráľovským ministerstvom vojny. Dva-tri krát do týždňa vychádzal 54 stranový oznam s menami vojakov, ktorí padli v boji, boli zranení alebo sa dostali do zajatia. Tieto zoznamy sú na šťastie zdigitalizované a dajú sa študovať online napr. v Národnej knižnici České republiky v Prahe, vo Vojenskom národnom archívu v Prahe či Österreichischen Nationalbibliothek,“ podotkol Ďurič.

Vojenská evidencia nebola dokonalá

Bádanie autorov publikácie v archívoch a matrikách sa neobišlo bez problémov. Častokrát zistili, že zachovaná evidencia nebola úplná. „Vojenská evidencia nebola a ani v tom vojno-

Z krstu knihy, zľava: Ing. Ján Krchnavý, Igor Ďurič, Iveta Poluchová, Pavel Barinych, Miroslav Borcovan (foto: Ján Valovič).

vom vírvaru nemohla byť dokonalá. Nie všetko sa včas a presne podarilo zaevidovať,“ skonštatoval Igor Ďurič. Nie vždy sa po bojoch podarilo stiahnuť z bojiska všetkých ranených a mŕtvych a urobiť aj presný záznam o udalosti. Ako sa uvádza v knihe, v takých prípadoch bol iba záznam, že vojak „padol na bojisku“, na ruskom alebo talianskom fronte. Problémy sa vyskytli aj pri hľadaní informácií v matrikách evanjelickej a rímskokatolíckej cirkvi farností v Beckove. „Jedným z problémov bolo, že v evanjelickej matrike narodených chýbajú roky 1887 - 1895. Stratili sa a tak nevieme presnejšie identifikovať vojakov, narodených v tomto období. Online vyhľadanie často stroskotalo na prekľepoch v menách a priezviskách,“ pokračoval Ďurič. Dnes sa už nedá presne zistiť, koľko mužov z vtedajšej Kálnice na vojnu narukovalo a ani to, koľkí za z vojny vrátili domov. „Vďaka cenným radám bývalého zástupcu riaditeľa Vojenského historického archívu pána Petra Krajčíroviča z Trnavy sme sa však vedeli posúvať ďalej a z hĺbín zabúdania a dokumentov poškodených zubom času vydolovať veľmi veľa

cenných a zaujímavých informácií,“ povedal.

Pochovaných vojakov symbolicky dostali pod rodnú zem

Knihu dvojice autorov Pavel Barinych a Igor Ďurič - Kálnickí vojaci vo Veľkej vojne (28. júl 1914 - 11. november 1918) pokrstili končiaci starosta obce Ing. Ján Krchnavý, Iveta Poluchová, ktorá práve preberala funkciu starostky a predseda Miestneho odboru Matice slovenskej Miroslav Borcovan. Krst publikácie a zároveň jej prezentácia autori a uvedenie medzi čitateľov sa uskutočnilo 8. decembra v Kálnici. Krstilo sa hruďou kálnickej zeme. „Symbolika bola nielen v kontinuite starostov, ale najmä pokrstením knihy hruďou zeme. Kálnických vojakov, pochovaných v neznámych hroboch v Rusku, Poľsku, Slovinsku, Taliansku či na Ukrajine, sme aspoň takto dostali pod rodnú zem,“ dodal na záver Igor Ďurič.

Text: Monika Šupatíková
Foto: Ján Valovič,
Monika Šupatíková

PhDr. Pavel Barinych, CSc. - Ing. Igor Ďurič, PhD.

Kálnickí vojaci vo Veľkej vojne (28. júl 1914 - 11. november 1918)

Miestny odbor Matice slovenskej a Obec Kálnica
2018